

Bank sektoridagi korrupsiya moliyaviy institutlarning obro'siga putur etkazadigan, aholi ishonchini yo'qotadigan va iqtisodiy barqarorlikka jiddiy tahdid soladigan doimiy va makkor muammodir. Banklar ichidagi poraxo'rlik va firibgarlikdan tortib, pul yuvish va o'zlashtirishga qadar bo'lgan noqonuniy faoliyatning murakkab tarmog'i ushbu keng tarqalgan muammoga qarshi kurashish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar zarurligini ta'kidlaydi.

Bank korrupsiyasining murakkabligi ichki va tashqi sub'ektlarning til biriktirishi, tartibga soluvchi nazoratning zaifligi va noqonuniy operatsiyalarni yashirish uchun ishlatiladigan murakkab moliyaviy vositalar bilan murakkablashadi. Amaldagi me'yoriy-huquqiy baza va korrupsiyaga qarshi qonunlarga qaramasdan, korrupsiya amaliyotlarining moslashuvi va moliyaviy daromad olishning jozibadorligi bank tizimidagi korrupsiyani yo'q qilishga qaratilgan sa'y-harakatlarni qiyinlashtirmoqda.

Bank korrupsiyasiga qarshi kurashning asosiy muammolaridan biri moliya institutlarida shaffoflik va hisobdorlikning yo'qligi hisoblanadi. Bank operatsiyalarining shaffofligi, murakkab mulk tuzilmalari va offshor hisoblardan foydalanish noqonuniy mablag'lar oqimini kuzatish va aybdorlarni javobgarlikka tortishni qiyinlashtiradi. Adekvat oshkoralik choralarisiz, korrupsionerlar bo'shliqlardan foydalanishi va jazosiz holda firibgarlik faoliyati bilan shug'ullanishi mumkin.

Banklardagi korrupsiyani oldini olish va aniqlash uchun tartibga solish va nazoratni amalga oshirish muhim ahamiyatga ega. Nazorat qiluvchi organlar korrupsiyaga qarshi qonunlarga rioya etilishini nazorat qilish, tekshiruvlar o'tkazish va korrupsiyaga aloqador muassasalar va shaxslarga nisbatan jazo choralarni qo'llash uchun vakolat, resurslar va tajribaga ega bo'lishi kerak. Tafovutlarni bartaraf etish va tartibga soluvchi arbitrajning oldini olish uchun ham milliy, ham xalqaro darajada tartibga solish salohiyati va hamkorlikni kuchaytirish zarur.

Noqonuniy mablag'larning bank tizimiga kirib kelishi va qonuniy kanallar orqali yuvilishining oldini olishda jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi (AML) va "mijozingni bil" (KYC) mexanizmlarini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Blokcheyn va sun'iy intellekt kabi ilg'or texnologiyalar bilan birlashtirilgan mustahkam AML ramkalari shubhali tranzaksiyalarni aniqlashni yaxshilash, tegishli tekshirish jarayonlarini yaxshilash va pul yuvish va terrorizmi moliyalashtirish xavfini kamaytirishi mumkin.

Xodimlarni o'qitish va axloqiy yetakchilik banklarda korrupsiyaga qarshi samarali strategiyaning muhim tarkibiy qismidir. Axloqiy xulq-atvor, halollik va ma'lumot tarqatishni targ'ib qiluvchi o'quv dasturlariga sarmoya kiritish xodimlarga korrupsion amaliyotlarni tan olish va hisobot berish imkonini beradi. Yuqori rahbariyatdan tortib to yaxlitlik, oshkoralik va javobgarlik madaniyatini tarbiyalash korrupsiyaga nisbatan

murosasiz yondashuvni rivojlantirishi va huquqbuzarliklar haqida xabar berish uchun xavfsiz muhit yaratishi mumkin.

Bank korrupsiyasiga qarshi global kurashda davlat va xususiy sektor, fuqarolik jamiyati va xalqaro tashkilotlarning hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Ma'lumot almashish, tergovlarda o'zaro yordam va transchegaraviy moliyaviy jinoyatlarga qarshi kurashish bo'yicha muvofiqlashtirilgan harakatlar noqonuniy tarmoqlarni buzish va pul yuvish operatsiyalarini yo'q qilishga yordam beradi. Birgalikda ishlash orqali manfaatdor tomonlar bank tizimining korrupsion ta'sirlarga qarshi chidamliligini kuchaytirishi va halollik va adolat tamoyillarini qo'llab-quvvatlashi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Xikmatullayevich, A. S. (2023). BANK TIZIMIDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH CHORALARI. Scientific Impulse, 2(15), 844-846.
2. Raximjonova, N. (2023). AYRIM XORIJIY DAVLATLARDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH VA UNDA “KOMPLAENS-NAZORAT” TIZIMINING O‘RNI. Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук, 3(12), 89-95.
3. Tohir og‘li, B. R. (2022). KORRUPSIYANING ASOSIY ILDIZI VA UNING RIVOJLANIB BORAYOTGAN JAMIYAT VA FAOLIYATGA TA’SIRI. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(4), 705-708.
4. Tulkunovich, A. E. Z. (2024, March). O‘ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHISH VA KORRUPSIYANI BARTARAF ETISH BO‘YICHA KOMPLAENS NAZORAT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI. In Proceedings of International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences (Vol. 3, No. 4, pp. 1-9).